

Podpora kurikulární práce škol
Národní pedagogický institut ČR

Výtvarná a filmová výchova pro 1. stupeň ZŠ

tradiční
modelový ŠVP

2025

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Charakteristika předmětu

Vyučovací předmět	Výtvarná a filmová výchova
Využité vzdělávací obory	Výtvarná a filmová výchova
Průřezová témata (PT)	Zařazení průřezových témat v modelovém ŠVP záměrně neuvádíme a necháváme ho až na úroveň tematických plánů. Průřezová témata jsou v tvůrčích činnostech objevena skrze umělecké prostředky a stávají tak tématy, kterým je věnována pozornost v řešení komplexnějších tvůrčích záměrů, které jsou stanovovány učitelem nebo samotnými žáky.
Klíčové kompetence (KK)	<ul style="list-style-type: none"> — kulturní — komunikační — osobnostní a sociální — k podnikavosti a pracovní — k učení — digitální
Základní gramotnosti (ZG)	Čtenářsko-pisatelská Logicko-matematická

Informace o pojetí předmětu	Na 1. stupni předmět výtvarná a filmová výchova vychází z dětské hravosti a spontaneity, dává prostor pro žákovu fantazii a obrazotvornost. Navazuje na jeho dosavadní tvůrčí zkušenosti s různými výrazovými prostředky a rozvíjí jemnou motoriku. Zásadní roli ve výuce má hra a tvůrčí experiment. Jejich prostřednictvím žák přirozeně rozvíjí své dovednosti, objevuje nové výrazové prostředky, postupy, techniky, rozvíjí svou představivost a tvořivost. Hra a experimentování zároveň podporují spolupráci a komunikaci. Výtvarná a filmová výchova rozvíjí vnímavost a smyslovou citlivost, pomáhá posilovat kritický přístup k vizuálním vjemům, které žák obklopuje. Škola také podporuje setkávání žáka s uměleckými díly v jeho blízkém okolí prostřednictvím návštěv kulturních a uměleckých institucí a zapojování umělců do výuky. Témata komplexní povahy, která jsou zařazena do témat průřezových, jsou objevena skrze umělecké prostředky a jsou řešena jako součást tvůrčích záměrů, které jsou stanovovány učitelem nebo samotnými žáky.
Informace o obsahu předmětu	Předmět je rozdělen do tří vzájemně provázaných tematických okruhů. V rámci okruhu Vlastní tvorba a její sdílení žák prochází celým tvůrčím procesem – stanovují si záměr, uskutečňuje ho a představuje výsledky své práce ostatním. Nedílnou součástí tohoto okruhu je i zpětné ohlédnutí se za průběhem tvorby. Okruh Receptce a reflexe uměleckého díla se zaměřuje na vnímání a porozumění uměleckým dílům. Žák se učí různými způsoby vyjadřovat své vjemy a pocity z uměleckého díla, které vnímá spolu s ostatními v autentickém prostředí. V rámci okruhu Kulturní povědomí a jednání se žák učí přistupovat k umění a kultuře jako významné součásti místa, kde žije, a seznamuje se s kulturními aktivitami a institucemi ve svém okolí.
Časová dotace	1 + 1 + 1 + 1 + 2
Organizace výuky předmětu	V 1. a 2. ročníku je výuka realizována formou jedné vyučovací hodiny během každého týdne. Od 3. ročníku je zařazen dvouhodinový blok každých čtrnáct dnů, 5. ročníku dvouhodinový blok každý týden.

Podmínky pro výuku předmětu	<p>Přestože je možné výuku realizovat v běžné učebně, je žádoucí, aby probíhala alespoň v učebnách, které jsou prostorné, je možné v nich přemístit nábytek a které jsou vybaveny několika umyvadly a skříňkami na uložení výtvarných potřeb žáků. Optimální je specializovaná učebna, ve které je možné uskladnit větší množství materiálu, zejména papír různých formátů, včetně rolí balicího papíru. Bez dostatku materiálu je kvalita výuky ohrožena. Současně by měla být vybavena dataprojektorem pro průběžnou prezentaci prací žáků a uměleckých děl. Rovněž je zapotřebí, aby stěny byly vybaveny panely z materiálu na které je možné výsledky tvůrčí práce žáků ve fyzické podobě jednoduše umístit a také policemi pro trojrozměrné objekty. Materiální vybavení a možnosti prezentace jsou nezbytné pro dosažení OVU a cílů předmětu. Pokud se žákovské práce vystavují na chodbách, tak je třeba jejich důstojná instalace.</p>
-----------------------------	--

Vzdělávací strategie

Vyučovací předmět	Výtvarná a filmová výchova
Využité vzdělávací obory	Výtvarná a filmová výchova
Průřezová témata (PT)	Zařazení průřezových témat v modelovém ŠVP záměrně neuvádíme a necháváme ho až na úroveň tematických plánů. Průřezová témata jsou v tvůrčích činnostech objevena skrze umělecké prostředky a stávají tak tématy, kterým je věnována pozornost v řešení komplexnějších tvůrčích záměrů, které jsou stanovovány učitelem nebo samotnými žáky.
Klíčové kompetence (KK)	<ul style="list-style-type: none"> — kulturní — komunikační — osobnostní a sociální — k podnikavosti a pracovní — k učení — digitální
Základní gramotnosti (ZG)	Čtenářsko-pisatelská Logicko-matematická

Klíčové kompetence rozvíjíme zejména s využitím těchto vzdělávacích strategií:

KKU	Klíčová kompetence k učení	<ul style="list-style-type: none"> — při tvůrčích činnostech zohledňujeme zkušenosti žáků a vytváříme podmínky, aby získávali zkušenosti nové a uvědomili si je — podporujeme žáky k další tvůrčí činnosti tím, že oceňujeme jejich odvalu a chuť tvořit — podporujeme u žáků postoje (nastavení mysli), které jim pomáhají rozvinout a udržet motivaci — dáváme žákům prostor projít si celým tvůrčím proces od nápadu, přes realizaci, až po reflexi a prezentaci — vytváříme inspirativní a interaktivní tvůrčí aktivity, které podněcují žákovu autenticitu a tvořivost — při rozsáhlejší skupinové tvůrčí práci dáváme žákům možnost výběru námětů nebo témat, kterým se chtějí věnovat — poskytujeme žákům průběžně zpětnou vazbu, k jejich tvůrčím činnostem a individuálnímu i společnému výstupu — rozlišujeme mezi popisným a hodnotícím jazykem, využíváme popisný jazyk jako podstatnou součást zpětné vazby a vedeme k tomu žáky
------------	----------------------------	---

KKK	Klíčová kompetence komunikační	<ul style="list-style-type: none"> — vytváříme příležitosti pro to, aby žák mohl pokládat otázky a sdílet své myšlenky a pocity na dané téma — vytváříme situace, ve kterých žáci prezentují před celou třídou své zážitky, nápady a výsledky individuálních či skupinových činností — nabízíme žákům možnosti vyjadřovat se skrze různá média a formy, při tvůrčích činnostech vytvářím podmínky pro vzájemné učení žáků, v rámci kterého si žáci představují společný tvůrčí záměr a etapy realizace — uplatňujeme prvky dramatické výchovy a role-play, při kterých mohou žáci experimentovat s různými perspektivami a formami vyjádření v různých komunikačních situacích — vytváříme situace, při kterých žáci objevují možnosti neverbální komunikace — pomáháme žákům rozvíjet schopnost reflexe nad vlastním slovním vyjadřováním, k výsledku i průběhu tvůrčí činnosti poskytujeme žákům zpětnou vazbu a povzbuzujeme je k reflexi vlastní práce nebo práce spolužáků — do tvůrčích aktivit zařazujeme texty a jiná jazyková či obrazná sdělení se žáky hovoříme o jejich porozumění jazykovým či obrazným sdělením, — diskutujeme s nimi o jejich možných významech — vytváříme takové situace, aby žáci mohli uplatnit různé receptivní strategie (např. rozlišování podstatných a okrajových informací, pochopení celkové situace a nalezení odpovědi na konkrétní otázku) — pomáháme jim reflektovat jejich vhodnost pro danou situaci prostřednictvím různých tvůrčích aktivit a her podporujeme rozvoj žákovy schopnosti pozorného a soustředěného naslouchání a vnímání všemi smysly — necháváme žákům prostor, aby mohli vzájemně reagovat na svá sdělení — necháváme žákům prostor, aby mohli reagovat na komunikační situace, které byly součástí společné tvůrčí práce
KOS	Klíčová kompetence osobnostní a sociální	<ul style="list-style-type: none"> — vytváříme prostor pro sebereflexi, při které si žáci mohou uvědomovat své tvůrčí úspěchy a výzvy — poskytujeme žákům prostor pro poznávání sebe sama, svých zájmů, schopností, hodnot skrze tvůrčí činnosti — umožňujeme, aby si žáci uvědomovali emoce a potřeby sebe sama i druhých — učíme žáky stanovit si čeho chtějí individuálně nebo společně dosáhnout a v jakém čase — poskytujeme uznání a pozitivní zpětnou vazbu, aby žáci pocítili svou hodnotu a úspěchy
KOB	Klíčová kompetence k občanství a udržitelnosti	x
KPP	Klíčová kompetence k podnikavosti a pracovní	<ul style="list-style-type: none"> — vytváříme podmínky proto, aby se žáci mohli podílet na vytváření školního prostředí svými tvůrčími výstupy — využíváme se žáky různé nástroje k zachycení myšlenek a nápadů, mj. brainstorming, brainwriting, myšlenkovou mapu, online brainstorming nástroje
KRP	Klíčová kompetence k řešení problémů	x

KKT	Klíčová kompetence kulturní	<ul style="list-style-type: none"> — zařazujeme rozmanité tvůrčí aktivity, ve kterých žáci mohou vyjádřit své myšlenky a pocity, vědomě tím podporujeme jejich kreativitu a sebevyjádření — umožňujeme žákům, aby si podle svého zájmu a záměru vytvářeli tvůrčí týmy — vědomě vytváříme příležitosti a podmínky, aby žáci mohli sdílet výsledky své tvůrčí práce s ostatními a společně s žáky se domlouváme na vhodných formách prezentace
KDI	Klíčová kompetence digitální	<ul style="list-style-type: none"> — při tvůrčích činnostech vedeme žáky k samostatnému využívání digitálních technologií — vedeme žáky ke sdílení zkušeností s využitím digitálních technologií v tvůrčím procesu a k reflexi přínosů a rizik jejich využití při vytváření digitálního obsahu a sdílení výsledků své tvůrčí práce — vedeme žáky k uvědomění si vlastních autorských práv a k respektu k autorským právům ostatních — nastavujeme s žáky pravidla bezpečného zacházení s digitálními technologiemi, jak ve smyslu péče o zařízení, tak bezpečného chování v digitálním prostředí

Základní gramotnosti rozvíjíme zejména s využitím těchto vzdělávacích strategií:

ZGC	Základní gramotnost čtenářská a pisatelská	<ul style="list-style-type: none"> — jako námět pro interpretační i tvůrčí činnosti využíváme literární předlohy — při práci s příběhem nabízíme činnosti, které vedou žáky k hledání příčin dějů, charakterů a motivací postav — nabízíme žákům texty různých žánrů — vytváříme situace, při nichž žáci samostatně tvoří texty různého charakteru — v tvůrčích činnostech vedeme žáky k domýšlení následků, možných uzavření příběhu — nabízíme psaní textů jako možnost pro vyjádření vlastního názoru, myšlenky, emoce apod.
ZGM	Základní gramotnost logicko-matematická	<ul style="list-style-type: none"> — nabízíme žákům aktivity zaměřené na analýzu, třídění a uspořádání vizuálních nebo narativních prvků — vedeme je k propojení analytického a kreativního myšlení a rozvíjíme jejich schopnost klasifikovat a usuzovat vztahy mezi jednotlivými prvky a objekty výtvarného vyjádření

Tradiční modelový ŠVP / Výtvarná a filmová výchova pro 1. stupeň ZŠ

Dílo vzniklo v IPs Podpora kurikulární práce škol.

Registrační číslo projektu CZ.02.02.XX/00/22_005/0004756

Dílo podléhá licenci Creative Commons CC BY SA 4.0
– Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je kolektiv autorů NPI ČR.

Licenční podmínky navštivte na adrese:

<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode.cs>.

Národní pedagogický institut
České republiky
Praha, leden 2025
www.npi.cz